

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים

ד.

עין משפט נר מצוה

יב א טור שו"ע י"ד סי'
 מב סעיף ב':
 יג ב שם סעיף ב':
 יד ג שם פ"ה מהלכות
 אכלי הלכה א סמג
 עשין מדרבנן סב טו"ש"ע
 י"ד סי' מב סעיף א':
 פז ד ה"ה מ"י פ"ז שם הל'
 א סמג שם טור שו"ע
 י"ד סי' מב סעיף א':
 פז ד ה"ה מ"י פ"ז שם הל'
 מילה הל' א סמג
 עשין כב טו"ש"ע י"ד סי'
 רכב סעיף א':
 ז יז ד מ"י פ"ב מהל' חמץ
 ומלה הל' ג סמג עשין
 לו טו"ש"ע א"ח סימן תל"א
 סעיף ב':
 יח ה"ה מ"י פ"ה מהלכות
 מזוזה הל' יא סמג
 עשין כב טו"ש"ע י"ד סי'
 ל"א סעיף ב':
 י"ב ט"ו מ"י פ"ב מהלכות
 חמץ ומלה הלכה יח
 סמג עשין לו טו"ש"ע א"ח
 סי' מ"א סעיף א':
 כ י טור שו"ע א"ח שם
 סעיף ב':

תורה אור השלם
 1. דין עמו באחד שבטי ישראל:
 בראשית מט טז
 2. ויבולן לחוף ימים ישפן והוא לחוף אגרתו ויבולן על צידו:
 בראשית מט יג
 3. וביום השמיני ימול בשר ערלתו:
 ויקרא יב ג
 4. וישפם אבדןם בבקר ויקבש את חמרו ויקח את שני נקרוי אהו ואת ויצחק בנו ויקבע עצי עלה ויקח את המוקים ויקשר אבדו לו הקלודים: בראשית כב ג

רבינו חננאל
 רבי חייא שאל לרב בן אהורא (שהוא) וכן אהורא כשעלה לארץ ישראל, אמר לו אבא קיים, כלומר אבי חי הוא, לא בקשר רב לומר לו כי [הוא] מת, אלא אמר לו אבי שלי חי הוא. כלומר אבך אינו חי. וכן השיב לו על אמר בנינו ההוה ולמדנו ממנו שאלה דברים, שאבל אסור בנפילת הסנדל, וכי מקצת היום ככולו, וכי שמורה חרוקה אינה נהנת אלא יום אחד. ולמה שנינו אור ארבעה עשר בדיקון את החמץ. כלומר למה אין בדיקון ביום אלא בלילה. ואוקומנא בשעה שבי אדם מצויין בביתו, מפני שביום טרודין הן בשוק ובערב באין לבתיהן. וכן בלילה יפה אור הנר לבדוק בו, כי ביום אינו מאיר, וכן אמר רב הונא בתלמוד ארץ ישראל כד הוינן ערקין באלק בתורתה דסידרא רובא היינו מרליקין נירות. כשהיו בחים היינו יודיעין שהוא יום, וכד הוו מבהיקין היינו יודיעין שהוא לילה. המשכיר בית לחבירו השוכר חייב במזוזה שהמזוזה חובת הדר היא. המשכיר בית בארבעה עשר בניסן על מי לבדוק, ושפטנא על המשכיר לבדוק, דהניא המשכיר בית לחברו אם

אבא קיים א"פ אבא קיים אימא קיימא א"פ אימא קיימא. זאת גירסת פ"ח פ"י ר' חייא שאל על אביו א' אס הוא קיים ורבי השיב לו שאביו של רב קיים וכן באס ב' ולפי גירסת הספרים ר' חייא שאל על אביו אס הוא קיים והשיב לו רב אימא קיימת פ"י אימא של רב היא קיימת א' ולא רלה להשיב אבא קיים שלא יטעה רבי חייא ויסבור שמישיבו על מה ששאלו דקרי אינשי לאביו אבא אבא לכן פירש הגמרא דרב בר אחוה ובר אחתיה דר' חייא הוה לפרש טעמא למה משיב קן: **שנאמר** וישכם אברהם בבקר. ואס תאלמר והיכי מוכח מהאי קרא דוריון מקדימין למנות ואין מקדימין טפי מלפרא והא בפרק גיד הנשה (חולין א' א) (ס' יליף ר' אבהו מהאי קרא דתלמוד חסכ לא ילא יחידי צלילה ויש לומר להכא מוכח מקרא דעקידה דלא היה נמנע אברהם מללאת יחידי צלילה דשלוחי היו עמו ו' והתם מוכח מיושכם אברהם צדק דכתיב גבי סדום דלא היה מלואה ויחידי היה שלא רלה שיראו צמפלתן של סדום" (ס):

ע"ה המשכיר לבדוק דחמירא דידיה הוא. אין לפרש טעמא כיון דשלו הוא ואין אדם יכול לנטל אלא הוא א' חייב לבדוק דל"כ אמאי נקט משכיר לחצרו צ"ד אפילו צ"ג יתחייב המשכיר מהאי טעמא לבדוק לכן מפרש ר"י דחמירא דידיה הוא וחל עליו חיוז דדיקה שעה אחת קודם שהשכירה א' ומימיטאליהיממוניה דלע"פ דחל חיוז קודם שהשכיר על השוכר לעשות מזוזה ב' ודקי דמזוזה חוצת הדר הוא כלומר אפי' לא היה משכירה היה יכול לפרט מזוזה שלא היה דר ומשמט צבית אצל גבי חמץ [אילו] לא יסכיר לאחר יטעך לבדוק: **אם** משמכר המפתח. פירש"י דמסירת המפתחות קונה ואין נראה לר"י דהא אמר צמרוצה (צ"ק ע"ג) כש שקרקע נקנית ככסף צטטר וצמזקה קד שפירות [קרקע] נקנה בכסף וכו' ולא אמר דמנהי מסירת המפתח אלא כמאן דלמר לך חוק וקני כדלמרינן דהפריה (צ"ק נג) ושם ומפרש ר"י דהכא שמסר לו המפתח ולא החזיק א' ושיעו צידו מפתח כשחל י"ד חייב לבדוק דאזוהי שאין צידו מפתח אף יכנס ויצדוק מיהו אס הפקיד אדם מפתח צידו אצל אדם אחר אינו חייב הנפקד לבדוק א' אלא דוקא כשרוצה להחזיק צבית ולקנותו: [וע"פ מו' צ"ק נג. ד"ה כיון וכו' צ"ב נג. ד"ה ועל] לאו

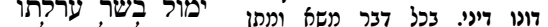
ציום מחשך. ואס תאלמר יצדוק לאור היום הא ילפינן לקמנ' מחיפוש שמזומו צנר: לא יפסה צעידנא. לא יתחיל צגירסא אס קצע עת לתורה צלילות לא יתחיל להתעסק צשמעתתא: צאורסא דסליסר נגהי ארצסר. ליל יציאת שלשה עשר שהוא כניסת ארבעה עשר והוא ליל צדיקת חמץ: דחמירא דידיה הוא. חמץ צצבית שלו הוא: צרשוסיה קאי. שהרי עתה הבית שלו: לעשות לו מזוזה. אלמא מידי דמנהו עליה רמיא: חוצה הדר. לפי שהיא משמרתו וכתוב ציתן [דברים ו] ציצלחן נכנס ויאלץ כל אצל הכא צדיקת חמץ דרענן דאי משום צל יראה ובל ימצא הא אמר לקמן [ע"ג] דסגי ליה צצטול צעלמא אי מסית דעתיה מיניה ומשו ליה כפרסא ואלמר כל חמירא צצביתא דהין כו' ורענן הוא דלצרוך צדיקה והשתא כי האי גונא מיציעא לן טורח זה על מי מוטל: מסירת מפתח הוא קנין השכירות ואס עד שלא מסר המפתח נכנס ליל ארבעה עשר חלה חובת הצדיקה על המשכיר שעדיין היתה צרשמו ואף על פי שמסר לו ציום צבר חלה חובת עליו: **צארצעה עשר**. שחירת. מי מחזיקין ליה להאי משכיר דודאי צדקו אמס כמנות חכמים אי לא: למאי נפקא מיניה לישייליה. להאי אס צדקו אס לאו: גונן דליסיה להאי. משכיר למישייליה ומייעי לן לאטרותי להאי שוכר לבדוק מספק מאי: נאמנין על ציעור חמץ. להעיד צארצעה עשר שצדקו צעליו אמש: מאי טעמא נאמנין. הא לאו צני אסהודי נינהו לאו משום דבלאו חמירא דידהו נמי מחזיקין ליה צדק דודאי לא עבר זה על דצרי חכמים ואפי' הוא עס הארץ לשאר צצרים חצר הוא לענין צדיקה דלכל רזיון: דקצצר

עד שלא חל י"ד מסר לו המפתח על השוכר לבדוק, ואס משחל י"ד המשכיר לבדוק שכבר נתחייב מבערב. ועלה בעיני המשכיר בית לחבירו כו"ד והלך לו וליתיה לבדוק ליה מאי. חזקתו בדיקו לאו לא. ופשיטנן ליה מיהא מבערב. והניא חבר שמת והניח מגורה מליאה פירות אפילו הן בני יומן הרי הן בחזקת מתוקנן. ואוקומנא בשעה שבי אדם מצויין בביתו, מפני שביום טרודין הן בשוק ובערב באין לבתיהן. וכן בלילה יפה אור הנר לבדוק בו, כי ביום אינו מאיר, וכן אמר רב הונא בתלמוד ארץ ישראל כד הוינן ערקין באלק בתורתה דסידרא רובא היינו מרליקין נירות. כשהיו בחים היינו יודיעין שהוא יום, וכד הוו מבהיקין היינו יודיעין שהוא לילה. המשכיר בית לחבירו השוכר חייב במזוזה שהמזוזה חובת הדר היא. המשכיר בית בארבעה עשר בניסן על מי לבדוק, ושפטנא על המשכיר לבדוק, דהניא המשכיר בית לחברו אם

רב בר אחוה ובר אחתיה דר' חייא הוה. אייבו אביו של רב אחיו של ר' חייא היה מן האב כדלמרינן צפ"ק דסנהדרין (דף ה.) אייבו וחנא וסילא ומרתא ור' חייא כולהו צני דר' אחא מנכפרי הוו ואימא שהיתה אמו של רב אחותו של רבי חייא אשתו מן האס: כי פליק.

רב מעירו מצבל לארץ ישראל שהיה ר' חייא שם: אמר. ר' חייא לרב אייבו אבך הוא קיים: א"ל רב: אימא קיימת. צלשון שאילה. כלומר עד שאתה משאיל על אבי שאל על אמי שאף היא אחותך: אמר לו. עוד ר' חייא לרב ואימא אחותי קיימת: אמר ליה. רב: אייבו קייס. ואבי כלום קיים הוא עדיין לא השיבותך עליו ומאליו צבין. וי"א צניחותא היה משיבו רב על מי שאינו שואל כדי שיציל מן הכלל וקשה צעיני לומר שיוצא רב דבר שקר מפיו: חלוץ לי מנעלי. להחביל על אחי ואחותי: והולך רבי אחי לציט המרחץ. ללמד כלני לתלמידים נטחון שאין שמועה חרוקה שלאחר שלשים יום נהגת אלא יום אחד ומקלמנו ככולו ואינו צריך ליטב כל היום כולו מדלמך ליה והולך לי כלי אחרי צבית המרחץ ולא המתין עד למחר אלמא שעה אחת די: ההוא דהוא קאמר דונו דיני צכל דבר משא ומתן שהיה לו עס דהס היה אומר תמיד צא לדין ואינו צשמע עליה אדם אלא על פי דיין: אייבו ימא אסיסני צינאסא. חמץ צצירונות אס היו לי על שפת הים ותמיד היה משצבת צשפת הים. וצבתצות הגאונים מלמתי כן היה ימא אסנא צצרתא ופירוש כן איהו משצבת צשפת הים ואומר תמיד סנאס ששל שפת הים צצושים אס צמקומות אחרים ולשון זה הגון. סנה צלשון ארמי אסנה צרוש צרותא: צין לרי מאיר צין לרבי יודס. דלפילוגי צמתניסין צצרחקה דעגוד רענן לאורייתא חמץ אינו אסור מן התורה צבל יראה אצליה אלא משש צצול משעצרו של שעות כדליף לקמנ' מן אף חלק ומן לא משחט על חמץ: נצדוק. חמץ צתחלת שש וקודם אסורו יצערנו למה לי לאקדומי כולי האי דצשלמא אי אור יממא הוא איכא לתרוצי דמתניתין נמי צשש קאמר אצל השתא צדקה: נצדוק מלפרא. דליכא תקדמה לרזיסם כדלשכחנן גבי מילה וציריומיה דלצריס שאלמנר וישכס אצרהס צצקר שלא המתין עד הן החמה ומכל מקום צלילה לא הקדים: ואור הנר יפס לצדיקה. צלילה אצל

גליון הש"ס
 רש"י ד"ה רב בר אחוה דר' חייא ב"י בני ר"ח ספרי. צנאסא עס אימא צני אבא בר אחא כרקלל מנפשי:

מוסף רש"י
 רב בר אחוה דר' חייא ובר אחתיה. דרבי אחא מנכפרי שאל ליה והילך ממנה אייבו, מתה ושא רחל ולי צת מליא אחר וממנה טולר ר' חייא, ושא אייבו הת וועל לן רב, ומלוא רב בר אייבו צר אחוה דרבי חייא מלמתי ובר אחתיה מלמתי (מ"ק מ"ג) מזוזה חובת הדר היא. ולא חובת היום, דכתיב ציתן, לדין ציצלחן אלמא למי שנכנס ויאלץ לתוכה אחר צמתנא (ע"ג א) דלדעין (ממנות לר) צצין דין ציצלחן, למי שנכנס ויאלץ לני זה הדר צצ (ב"מ א"ק).

מוסף תוספות
 א. שלא. מ' ה"י.
 ב. שאל ר' חייא על אמו והחזיק לו אמי קיימת ומחזק זה הבין ר' חייא שמתו אביו ואמו. מוס' ה"ל"ט. ג. מכלל דאבדן לא. מ' ה"י. ד. דיותר מן הבקר אין דורין צצירין להקדים מוס' ה"ל"ט חולין א"ל. ה. ויצחק בנו. מוס' ג. ו. שהלך לראות אם נהפכה. מוס' ה"ל"ט שם. א. [בהקדמת ראיית סדום. מהרי"ס סלואס]. ח. ובתוס' שאנן כתב: שלא היו רשאין וכו' כשאתו של לוט. ט. [ושמא יעבור עליו בכל יראה וכו'. מוס' ר"פ. י. דלא בעי לענין כל יראה וכו'. דמירר דביטול, אלא לענין חיוב בדיקה וכו' (ה"פ)]. שם. יא. או דילמא על השוכר לבדוק וכו' [ולדידה איכא חשש שמה יאכלנו. מוס' ה"ל"ט. ובתוס' ר"פ סמך א"ד כיון ששכרה פקע מיניה חיוב. יב. דפקע חיובא מן המשכיר וחל על השוכר. מוס' ר"פ. יג. ובתוס' ה"ה"ש כתב: דבמסירת המפתח תלויה הבדיקה בין החזיק בין לא החזיק. ועיין צמי צצני דול. יד. דלא אמר' הכי. מוס' ה"ל"ט.

דוגיא הכל נאמנין על ביעור חמץ אפילו נשים ואפילו עבדים ואפילו קטנים, מאי טעמא, לאו משום דחזקתו ברוך וקסבר הכל חבין הן אצל ביעור חמץ. והניא חבר שמת והניח מגורה מליאה פירות אפילו הן בני יומן הרי הן בחזקת מתוקנן. והרינן כל משום דאמרי הני, והרינן מוקמינן לה לפעם כי האי גונא חזקתו ברוך, והוא דהניא הכל נאמנין על ביעור חמץ וכו', כגון דמוחזק לן בהאי ביתא דלא בריק ואמרי הני דבריק. ודאי מדאורייתא ביטול בעלמא סגי לה, הימניהו רבנן להני נשי ועבדים וקטנים במילתא דהיא מדרבנן ונדיחת. [וכא': והרינן דמוחזק לן דלא בדיק].